

Handläggare
Maj-Stina Samuelsson
Telefon: 08-508 25 623**Till**
Socialnämnden

Kvalitetsgranskning av missbruksvård för vuxna vid Östermalms stadsdelsförvaltning

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till berörd stadsdelsnämnd

Gillis Hammar
FörvaltningsdirektörTina Heinsoo
Tf Avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänstinspektörernas uppgift är att granska kvaliteten och rättssäkerheten i individ- och familjeomsorgens verksamheter ur ett brukarperspektiv. Hösten 2014 påbörjades granskning av myndighetsutövningen inom stadsdelsförvaltningarnas missbruksvård för vuxna. I bilagd rapport redovisas resultatet från kvalitetsgranskning av missbruksvård för vuxna vid Östermalms stadsdelsförvaltning.

Bakgrund

Stockholm stads socialtjänstinspektörer har till uppgift att granska stadens verksamheter inom individ- och familjeomsorgen med avseende på kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde. Socialtjänstinspektörernas verksamhetsinriktning och mål är att ”stadens insatser inom individ och familjeomsorgen ska vara av god och jämn kvalitet, den enskilde ska få likvärdig bedömning oavsett var i staden ärendet behandlas”.

Denna rapport beskriver granskningen av myndighetsutövning vad gäller missbruksvård för vuxna vid Östermalms stadsdelsförvaltning. Granskningen har genomförts under mars 2015. Granskningsarbetet har planerats och resultat stämts av utifrån en granskningsmodell¹. Modellen bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet.

Ärendet

Granskning av missbruksvård för vuxna vid Östermalms stadsdelsförvaltning

Östermalms stadsdelsförvaltning med cirka 70 000 invånare är den femte största stadsdelen i Stockholm.

Vuxenenheten ansvarar för utredning och insatser till vuxna personer från 20 år med beroendeproblematik, hemlöshet och samsjuklighet. Verksamheten leds av en enhetschef och arbetsgruppen består av fem socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning. Varje heltidsanställd utredande socialsekreterare ansvarar för cirka 22 ärenden, vilket inkluderar utrednings-, insats- och uppföljningsärenden. Dessutom tillkommer handläggningen av förhandsbedömningar. Vidare finns en Case manager (CM)² och en boendestödjare vid enheten. Därutöver finns en bosamordnare som ansvarar för socialtjänstens försöks- och träningslägenheter och stadsdelens vräkningsförebyggande arbete. Enheten har en administrativ assistent. En av socialsekreterarna har specialkompetens i frågor som rör våld i nära relationer och är förvaltningens kontaktperson då det gäller stöd och råd till vuxna personer utan minderåriga barn.

¹ Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2010. Granskningsmodell

² CM, Case management är en insats som samordnar vården för personer med psykiska funktionshinder för att de ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt.

Socialtjänstinspektörernas sammanfattande analys

Östermalms stadsdelsförvaltning har ett övergripande ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet enligt Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter.³ Ledningssystemet finns nedbrutet till enhetsnivå.

Enheten har ett flertal skriftliga samverkansrutiner både vad gäller intern och extern samverkan. Regelbunden uppföljning av budget och enskilda ärenden genomförs. Brukarenkäter genomförs varje år. Enkäten har visat på ett gott resultat. Ledningen planerar för en utveckling av brukarmedverkan, vilket är angeläget ur ett brukarperspektiv.

Granskningen visar att samtliga socialsekreterare vid vuxenenheten har en gedigen kunskap och erfarenhet av socialt arbete med missbruksvård för vuxna. Arbetsgruppen är liten, men personalen kompletterar varandra väl vad gäller ålder, kunskap och erfarenhet och detta ger goda möjligheter för ett kunskapsbaserat arbete.

Socialtjänsten ska erbjuda *insatser* utifrån den enskildes behov och Östermalms vuxenenhet har goda möjligheter att erbjuda insatser, dels inom sin egen öppenvård och dels genom köpta insatser.

Kommunfullmäktige har beslutat om en *kvalitetsgaranti* för vuxna som söker vård och behandling för missbruksproblem. Garantin innebär att den som *ansöker* om insatser ska erbjudas kontakt med socialtjänsten samma dag, ett första samtal med utredande socialsekreterare inom en vecka och genomförd utredning samt planering för insatser inom två månader.⁴ Granskningen vid Östermalms vuxenenhet visar att kvalitetsgarantin uppfylls i hög grad vad gäller enskildas ansökan om vård och behandling.

Ett utvecklingsarbete behöver dock ske vad gäller rättssäkerheten för *förhandsbedömningar* av inkommen information. Cirka en tredjedel av den granskade informationen tog mer än två månader att bedöma, om utredning skulle inledas eller inte.

Av *alla granskade utredningar* genomfördes nära tre fjärdedelar inom två månader, vilket är bra. Det är ändå viktigt att fortsätta att eftersträva att utredningstiderna inte blir långa, utan att för den skull ge avkall på kvaliteten.

³ SOSFS 2011:9.

⁴ KS 2012-10-03, Dnr 325-2364/2011.

De flesta utredningar gav en god *helhetsbild* av klienten. Det framkom tydligt att ASI⁵-intervjun gav ett bra underlag till utredningen och bidrog till att helhetsbilden framträdde på ett bra sätt. I flertalet granskade utredningar och tillhörande journalanteckningar framstod klientens *delaktig* i både utredningsarbetet och i planeringen av insatserna.

Det bör finnas en *analyserande* del i utredningarna. Analysen, det vill säga bearbetningen av det insamlade materialet, samt bedömningen är den mest kvalificerade delen av utredningsarbetet och utgör kärnan i det sociala arbetet. I de granskade utredningarna återfanns en bedömning men inte någon analys och inte heller hänvisning till aktuell forskning, vilket är nödvändigt om socialtjänsten ska arbeta enligt evidensbaserad praktik.

Samtyckesblanketter, arbetsplaner, uppdragsblanketter och *genomförandeplaner* saknades i hög utsträckning. För att följa gällande riktlinjer behöver en förändring ske, då dessa formulär ska finnas i de ärenden där så är aktuellt. Några av dessa dokument är dessutom viktiga för uppföljning och utvärdering.

Samverkan är väl utvecklad både internt och externt. Detta går dock inte att återfinna i dokumentationen. Arbetet med att upprätta en *samordnad individuell plan (SIP)* för alla personer som behöver insatser från flera huvudmän har påbörjats. Detta bör medföra att samverkan blir synlig även i dokumentationen framöver.

Av granskningen vid Östermalms vuxenenhet framkom att ställningstagandet att inleda *LVM*⁶-*utredning* eller inte kunde ta mer än en månad. Detta kan inte anses vara förenligt med intentionerna i LVM och det skyndsamhetskrav som anges i lagstiftningen. Arbetet med tvångsvård för vuxna är komplicerat och behöver utgöra ett viktigt utvecklingsarbete i sig.

Vid Östermalms vuxenenhet är *barnperspektivet* uppmärksammat, men återfinns sällan i dokumentationen och behöver stärkas i både förhandsbedömningen, utredningsarbetet och i ärendediskussionen.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor och har behandlats på Socialförvaltningens förvaltningsgrupp.

⁵ ASI, (Addiction Severity Index) se vidare fotnot 30.

⁶ LVM, lagen om vård av missbrukare i vissa fall.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Granskningsresultatet har återkopplats till ledningen för Östermalms vuxenenhet. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport om granskning av myndighetsutövningen inom missbruksvård för vuxna vid Östermalms stadsdelsförvaltning samt att rapporten överlämnas till stadsdelsnämnden.

Bilaga

1. Kvalitetsgranskning av missbruksvård för vuxna vid Östermalms stadsdelsförvaltning.